

Slovenski dom

Stev. 227

V Ljubljani, petek 4. oktobra 1940

Leto V

Nov sestanek Hitlerja s Mussolinijem

Snidenje na Brennerju naj bi služilo razpravi o zaključkih pogajanj s Spanijo glede sodelovanja v sedanji vojni

New York, 4. oktobra. o. Radijske postaje družbe Columbia poročajo iz Münchena, da je poseben vlak kancerja Hitlerja vozil skozi München nočjo ob polnoči. V drugem vlaku se je peljal skozi München nemški zunanji minister Ribbentrop. Iz tega dejstva sklepajo, da se je kancler Hitler peljal na Brenner, kjer se bo spet sešel s predsednikom italijanske vlade Mussolinijem. Sestanek naj bi se udeležila tudi zunanja ministra Nemčije in Italije.

Belgrad, 4. oktobra. o. Današnje »Vreme« prinaša poročilo svojega posebnega dopisnika iz Rima. Poročilo pravi, da tudi po Rimu krožijo vesti o tem, da je treba v kratkem pričakovati novega sestanka med Hitlerjem in Mussolinijem.

Teh vesti uradno seveda ne potrjujejo. Pri tem sestanku naj bi se Hitler in Mussolini posvetovala o zaključkih pogajanj, ki sta jih Nemčija in Italija imeli s Spanijo, ko se je v Rimu in Berlinu mudil španski notranji minister Serrano Suner.

Berlin, 4. oktobra. m. V Berlinu so se snoči razširile govorice, da je nemški zunanji minister von Ribbentrop dopoldne odpotoval iz nemške prestolnice ter se odpeljal proti Monakovem in dalje proti Brennerju. S pristojne strani teh vesti o Ribbentropovem odhodu v Monakovo in na Brenner niso potrdili, in njegovo potovanje drže v največji tajnosti.

Dobro obveščeni krogi zatrjujejo le to, da se bo von Ribbentrop danes nekje sešel s italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano, verjetno pa

tudi s španskim notranjim ministrom Serranom Sunerjem. Ta sestanek naj bi pripravil vse potrebno za nove razgovore med Hitlerjem in Mussolinijem.

Madrid, 4. oktobra. AA. DNB. Španski listi še pišejo o potovanju Serrana Sunerja v Nemčijo in Italijo. V Madridu poudarjajo, da so vezi Spanije z Nemčijo in Italijo jasne in nedvoumne. Razočarali so se tisti, ki so pričakovali, da se bo Sunerjevo potovanje zaključilo s senzacijami. Pač pa je to potovanje še enkrat potrdilo prijateljstvo, ki veže Spanijo z državama osi. Italijansko-špansko sodelovanje je logična posledica poudarjanja narodnih koristi in sodelovanje Spanije je popolnoma v duhu tistih razgovorov, ki so se razvijali v Berlinu in v Rimu.

Obsežnejši nemški nočni napadi na angleške kraje

V Londonu je bila noč mirna, pač pa so precej trpela druga angleška mesta

London, 4. okt. o. Snočni nemški napadi na Anglijo so bili obsežnejši kakor prejšnje dni. Prihajajo poročila iz 31 krajev, kjer so nemška letala zmetala večje ali manjše količine bomb. Londončani so imeli včeraj eno najmirnejših noči, od kar se je pričela bliskovita vojna. Ponoči so nameravala nemška letala priti nad London od severovzhodne strani, bila pa so sprejeta od močnega protiletalskega ognja in so se morala umakniti. V vseh krajih nemška letala niso povzročila znatnejše škode in tudi število smrtnih žrtev je bilo manjše. Vreme ni bilo ugodno.

VESTI
Berlin, 4. oktobra. NDB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča: Napadi nemških letalskih oddelkov so bili tudi včeraj namenjeni Londonu in številnim vojaškim ciljem v južni in srednji Angliji. V Londonu je bila prizadejana pri dnevnih napadih velika škoda na železniških napravah v središču mesta ter na pristaniških napravah ob ustju Temze. Na letališčih v južni in srednji Angliji se je posrečilo z bombami uničiti veliko stavb in zavetišč ter veliko letal na tleh. Vnekaterih južnih angleških pristanišč, kakor na pr. v Swansea in Weimouthu so nastale eksplozije ter povzročile požare v tovarnah, skladiščih in zalogah ben-

cina. Pred jugovzhodno obalo Irske je neko nemško bojno letalo napadlo britansko tovorno ladjo in zadelo na njej strojne naprave. Požar je zajel ladjo, ki ni mogla nadaljevati poti.

Nemška podmornica pod poveljstvom poročnika Jenisa je potopila pri svojih operacijah skupno osem sovražnih oboroženih ladij s 42.644 tonami. Tako je omenjeni poročnik uničil sam o priliki dveh operacij za 82.644 ton

sovražnega trgovskega brodovja. Druga podmornica je potopila oboroženo britansko trgovsko ladjo »Heiland Patriot« (14.000 ton).

Posamezna sovražna letala so letela čez severna in zahodna obmejna nemška področja ter nad zasedenimi pokrajinami metala bombe, ki pa niso povzročile škode vojaško važnim objektom. V nekem mestu je bila zadeta tovarna, ki je že svoj čas ustavila delo. Nekatera britanska letala, ki so letela v smeri proti Berlinu, je zavrnila protiletalska artiljerija in jih prisilila, da so spremenila smer. Severno od nemške prestolnice je nemška protiletalska artiljerija sestrelila en britanski bombnik.

Skupne sovražnikove izgube včerajšnjega dne znašajo 6 letal. Sedem nemških aparatov je izginilo.

Spremembe v angleški vladi - neizprosno nadaljevanje vojne proti Nemčiji

London, 4. oktobra. o. Včeraj je prišlo do obsežne spremembe v angleški vladi. Dosedanji podpredsednik vlade Chamberlain, ki je bil vse do začetka nemškega napada za Zahodu predsednik vlade, je odstopil. Za podpredsed. vlade je bil imenovan dosedanji notranji minister Anderson, za notranjega ministra pa dosedanji prehranjevalni minister Morrison. Izvedene so bile še nekatere druge spremembe. Chamberlain je odstopil tudi kot predsednik konservativne stranke in domnevajo, da bo

tudi na tem mestu postal njegov naslednik Churchill. Pomen sprememb v angleški vladi je v tem, da je popolnoma zmagal Churchill, ki zagovarja čim neizprosnejši boj z Nemčijo do konca, dočim je Chamberlain bil vse do zadnjega pristaš pomiritve z Nemčijo. Zaradi tega je treba pričakovati, da bo Anglija z vso silo nadaljevala vojno, dokler in kakor bo mogla, saj je zdaj dobil v angleški politiki neomejeno oblast človek, ki velja za najzagrizenejšega nasprotnika Nemčije ter narodnega socializma.

Spor med Romunijo in Anglijo

Zaradi nasilij proti angleškim državljanom in imetju napovedujejo ustavitve diplomatskih zvez

Bukarešta, 4. oktobra. m. Europa Press poroča: Protest, ki ga je bil britanski poslanik v Bukarešti vložil pri romunski vladi zaradi aretacije nekaterih britanskih državljanov, zlasti tistih, ki so imeli zveze s petrolejskimi družbami, še nadalje močno razlagajo v političnih in diplomatskih krogih romunske prestolnice. Poudarjajo, da je britanski poslanik Reginald Hore pritiskal na romunsko vlado ter ji celo zagrozil z ustavitvijo diplomatskih odnosov, nakar je tudi poudarjal možnost, da bi britanska letala v povračilo lahko bombardirala romunske petrolejske naprave.

V zvezi s temi podrobnostmi, ki so v tukajšnjih krogih povzročile presenečenje, z romunske strani poročajo, da ni izključeno, da bi Anglija pretregala diplomatske odnose z Romunijo, čeprav to ne bi bilo neobhodno potrebno.

Kar se tiče Horejeve pritožbe, da so romunski državljani trpinčili nekatere Angleže, pravijo, da ni izključeno, da so nekateri legionarji res ostreje postopali proti britanskim državljanom, toda to ne pomeni ničesar pretiranega z ozirom na ogromno škodo, ki so jo hoteli Angleži s svojo sabotažo povzročiti v romunski petrolejski industriji. Glede grožnje z bombardiranjem petrolejskih področij po britanskih letalih v bukareških krogih teh groženj ne jemljejo resno, to pa z ozirom na veliko oddaljenost najbližjih romunskih petrolejskih postojank od Anglije ter poudarjajo tudi, da bi se v tem primeru nemško-italijanska poročstva takoj začela izvajati in bi bili storjeni potrebni ukrepi proti Angležem. O podrobnostih takih ukrepov seveda nič ne povedo.

Angleška poročila o akcijah vojne mornarice na Sredozemlju

London, 4. oktobra. o. Angleška admiraliteta je izdala snoči naslednje uradno sporočilo:

Angleška vojna mornarica je križarila po zahodnem in vzhodnem Sredozemskem morju od 29. septembra do 2. oktobra. 2. oktobra je odplulo več edinic v vojno pristanišče Malto in izkrcalo tam nekaj četa. Ko so angleške vojne edince križarile po Sredozemskem morju, so opazile v daljavi 100 milj italijansko vojno brodovje. Skušale so pripraviti italijansko brodovje do tega, da bi se spustilo

v boj z angleškim, a niso uspeli. Pač pa so italijanska letala trikrat napadla angleško mornarico, niso ji pa povzročila škode. 29. septembra je neko italijansko letalo zasledovalo angleške ladje, bilo pa je sestreljeno od angleških lovcev. Še isti dan je ponovno drugo italijansko letalo zasledovalo Angleže, pa je tudi to bilo sestreljeno. Kmalu nato se je vnela letalska bitka, v kateri smo sestrelili eno italijansko letalo. 1. oktobra pa so Angleži sestrelili četrto italijansko letalo.

Posveti sovjetskega poslanika v Londonu

London, 4. okt. m. Reuter poroča: Sovjetski veleposlanik v Londonu, Majski, je včeraj prišel v angleško zunanje ministrstvo, kjer je imel dolg razgovor z namestnikom zunanjega ministra Buttlerjem. V obveščenih krogih pravijo, da sta govorila o splošnem položaju v zvezi s sklenitvijo vojaškega pakta med Nemčijo, Italijo in Japonsko.

Odločilni trenutek v odnosu med Anglijo in Japonsko bo nastopil čez 14 dni, ko se bosta Anglija in Amerika začeli dogovarjati o tem, da bi se spet odprla čez angleško Burmo pot na Kitajsko, da bi kitajska vlada spet dobivala od nje vojno pomoč.

Prošnja koroških Slovencev

»Koroški Slovenec« prinaša prošnjo, ki bo zanimala tudi prosvetne delavce v Sloveniji; takole se glasi:

»V stari Nemčiji je zaposlenih dokaj delavcev iz Slovenije. V svojem prostem času se zelo zanimajo za slovenski tisk in več desetini se jih je že naročilo na naš tisk. So med njimi posebno poštrenovalci, da ga posreduje še svojim prijateljem in znancem. V pismih se obračajo na nas, naj bi jim preskrbeli še slovenskih knjig. V naših vrstah na Koroškem je premnog rojak, ki bi v svoji skromni knjižnici lahko pogrešil to ali drugo slovensko knjigo. Naj bi jo poslal na naš naslov, da bi mogli ustreči slovenskim delavcem v bivšem rajhu. Vendar naj bi bile med dobrimi knjigami le najboljše, sicer je naš trud zaman in njihova želja ostane neizpolnjena

Vesti 4. oktobra

Sovjetska Rusija in Finska sta včeraj podpisali pogodbo o demilitarizaciji Aalandskih otokov. Po tej pogodbi bo Finska umaknila s teh otokov, ki predstavljajo ključ do njene zahodne in do švedske vzhodne obale, čete, ki so bile tam že od začetka vojne s Sovjeti. Ker Sovjeti vsako pogodbo točno drže, je treba pričakovati, da bodo te otoke v kratkem skušali militarizirati oni.

Nemški listi veliko pišejo o angleških napovedih, da bodo angleške sile kmalu prešle v napad proti Nemčiji, da imajo Angleži na razpolago nova skrivna orožja in da bo angleška letalska obramba tako izpopolnjena, da bo vsak napad dejansko nemogoč. Nemški tisk imenuje vse te angleške napovedi laž in propagando, ki naj pomiri angleško prebivalstvo.

Nov način za odstranjevanje tujcev so izumili v Romuniji. Včeraj je bil iz največjega hotela v Bukarešti ugrabljen že drugi ravnatelj neke angleško-romunske petrolejske družbe, angleški državljani. Odvedli so ga neznanci kdo ve kam. Ko je angleški poslanik pri romunski vladi zahteval pojasnila, so mu odgovorili, naj se raji še on umakne iz Bukarešte, češ da je organiziral sabotažna dejanja in podobno.

Pri francoskem vrhovnem sodišču v Lyonu je bila včeraj vložena obtožnica proti bivšemu predsedniku vlade Daladierju, bivšemu vrhovnemu poveljniku francoske vojske Gamelinu in bivšemu letalskemu ministru La Chambreju. Obtoženi so, da so zaradi nemarnosti zakrivali poraz Francije.

Novi francoski vojni minister general Huntzinger, znan iz pogajanj za premirje, je postal tudi vrhovni poveljnik francoske vojske. Ob nastopu nove odgovorne službe je izdal dnevno zapoved, v kateri pravi, da mora zmanjšana francoska vojska predstavljati glavno sestavino prerjenega francoskega naroda ter temu narodu pomagati, da bo mogel lažje prenašati svojo usodo.

Francoska vlada je dala internirati celo vrsto raznih političnih osebnosti, zlasti levičarskih, ker so vodile hudo agitacijo proti sedanjemu redu in položaju in bi njihovo delo utegnlo privedi do zasedbe vsega francoskega ozemlja po Nemcih.

Angleži bodo poskušali izkrcati se kje na nemški obali. Zaradi tega se mora nemško prebivalstvo pripraviti, da jih bo z vsemi silami zavrnilo. Tako opozorilo so dale pred nekaj dnevi nemške radijske postaje, poročala londonski radio.

Španski notranji minister Suner bo odpotoval iz Rima jutri. Uradno se je poslovil že včeraj in je njegovo bivanje v Rimu zgolj zasebna značaja.

Večina ameriških časnikarjev bo v kratkem odpotovala iz Anglije, med njimi tudi sloviti poročevalci Knickerbocker, poroča agencija Europa Press iz nemškega vira.

Nemška vlada je privolila, da bo za novega romunskega poslanika v Berlinu imenovan prvak Železne garde Creceanu.

Švedski poslanik v Londonu je protestiral pri angleški vladi zaradi tega, ker je neko angleško letalo vrlo bombe na švedsko mesto Malmö, čeprav je mesto bilo močno razsvetljeno.

Pri nekem včerajšnjem nemškem letalskem napadu so bombe zadele angleški vlak poln vojakov. Uničenih je bilo 25 vagonov. Letala so vlak obstreljevala tudi s strojnimi, pravi nemško poročilo.

Združene države bodo storile vse, da dobe nazaj 100 letal, ki jih je francoska vlada »Bearn« odpeljala na otok Martinique in bi Francozi lahko s temi letali ovirali izvedbo ameriških obrambnih načrtov pri Panami.

V prvi polovici oktobra bodo na Holandskem demobilizirali tri armade. Večina vojaštva bo odšla v obvezno delovno službo v Nemčijo in Francijo, častniki bodo sprejeti k policiji, 40 tisoč mož pa bo ostalo v posebni obrambni milici.

125 ameriških vojni ladij bo v kratkem priplulo v srednjemeriške vode Atlantskega morja.

O spremembi angleške vlade sodijo v nemških političnih krogih, da Nemčije ta stvar ne zanima in da je do spremembe prišlo na zahtevo angleške javnosti.

Nemška vlada se je opravičila pri irski vladi, ker so nemški letalci vrgli po pomoči nekaj bomb na irsko ozemlje.

Predsednik Združenih držav Roosevelt bo imel 12. oktobra velik govor o smislu ameriške oborožitve in obrambnih priprav.

Prihod novega sovjetskega poslanika v Turčijo. Vinogradova, pomeni izboljšanje odnosov med Sovjeti in turško republiko, pravi današnje turško časopisje.

27 japonskih vojni ladij se je zasedrlo doslej v raznih pristaniščih francoske Indokine. Vsa posadka z ladij je odšla na kopno pod pretvezo, da si hočejo japonski vojaki ogledati krajevne zanimivosti.

Ob včerajšnjem bolgarskem narodnem prazniku so pomislili 1349 političnih obojeencev.

Velika vojvodinja luksemburška, ki je ob nemški zasedbi pobegnila v tujino, je včeraj z letalom odpotovala v Združene države.

Nova norveška vlada je uvedla obvezno delovno službo po vsem Norveškem.

Angleška vlada je imenovala poseben odbor znanstvenikov, ki naj zagotove popolno sodelovanje vseh znanstvenih panog pri reševanju obrambnih in drugih vojnihih vprašanj.

Delni železniški promet med Italijo in Francijo bo obnovljen te dni.

Angleške oblasti so izdelale načrt, po katerem naj bi se vsi Angleži, angleški državljani iz Madžarske ter balkanskih držav preselile v Indijo in sicer čez Turčijo, brž ko bi se začel položaj na Balkanu poslabševati

Angleški poleti nad Nemčijo

London, 4. oktobra. o. Predsnočnim so angleška letala bombardirala Hamburg, Stettin, Ostende, Wilhelmshaven, Hamm, Köln in druga mesta v Nemčiji. Wilhelmshaven so angleška letala bombardirala nad eno uro in povzročila dva velika požara. V Essenu so zmetali več bomb na Kruppove tovarne in povzročili več škodo. Angleška letala so tudi bombardirala trinajst letališč v Nemčiji, pet v Holandski, kjer so zmetala veliko zelo eksplozivnih bomb. Čeprav je vreme bilo oblačno in polet da so krila letala bila obtožena od ledu, je polet uspel in je bila povzročena Nemcem velika škoda.

Razdelitev Kitajske - cena za prijatel stvo med Sovjeti in Japonsko

Moskva, 4. okt. Reuter: Dasi so se v Londonu objavljale novice o delitvi Kitajske v sovjetsko in japonsko območje, se je izvedelo v Moskvi, da še ni bila objavljena nobena izjava o tem, da misli Sovjetska Rusija skleniti z Japonsko pogodbo o nenapadanju, če bi bila Kitajska razdeljena na dve vplivnostni območji. Politika dobrega sosedsstva ne bi izključevala zblizanja z Japonsko pod pogojem, da se dokaže dobra volja na obeh straneh, kakor je to začetkom avgusta izjavil Molotov.

Položaj v Dakar'u

London, 4. oktobra. o. Iz francoskih krogov v Londonu poročajo, da je v Dakarju vedno več pripadnikov generala de Gaulle. Ti pripadniki nikakor ne bodo dopustili, da bi se Nemci vsidrali v Dakarju. Francoske oblasti so uvedle nagli sod. Okoli mesta so postavljene strojnice, pred palačo guvernerja pa stoji oklopni avtomobil. Oblasti so izvršile veliko število aretacij. V Londonu upajo, da se bo število pripadnikov generala de Gaulle povečalo in da bodo sami preprečili prihod Nemcev v Dakar.

Govor belgijskega ministrskega predsednika v Londonu

London, 4. oktobra. o. Belgijski predsednik vlade v Londonu Pierlot je imel snoči po radiu govor, v katerem je poudarjal, da je samo njegova vlada zakonita belgijska vlada in da želi svobodno Belgijo in svobodnega kralja. Med drugim je dejal tudi, da se bodo Belgijci borili do končne zmage ob strani Angležev.

Krasen nepozaben film po Lajos Zilahy-jevem istoimenskem romanu, prevedenem skoro v vse evropske jezike! — V glavni vlogi nova budimpeštanska filmska zvezda **Katalin Karady-Jeva in Javor Pal**
KINO MATICA - tel. 22-41

Predstave ob 16., 19. in 21.15 uri

Umirajoča pomlad

Pozor! Zaradi dolgega sporeda se zadnja predstava začne šele ob 21.15 uri

Jedilno olje bo veljalo v nadrobni prodaji 26 din

Trgovci ga bodo prodajali le svojim odjemalcem. Vsako kopičenje zaloge je tudi pri potrošnikih prepovedano

Belgrad, 3. oktobra. Te dni so začeli dajati v promet olje iz sončničnega semena. To olje bo pokrilo državne potrebe za večino leta. Ob tej priliki je trgovski minister dr. Ivan Andres sprejel zastopnike tiska in jim povedal med drugim tudi naslednje:

Danes lahko z večjim zaupanjem govorimo o naših potrebah jedilnega olja o možnostih njegovega izdelovanja. Normalne potrebe naše države znašajo 15 do 16.000 ton olja letno. Zaradi ugodne letine sončnic in zadovoljivega pridelka njihovih semen bomo dobili zdaj od tovarov okoli 12.000 ton jedilnega olja, s čimer bo moč pokriti potrebe za približno 9 mesecev. Po drugi strani pa namerava PRIZAD naročiti znatne količine olja v Bolgariji, Turčiji in Grčiji. Samo v Bolgariji bomo dobili okoli 5.000 ton olja, kar bo z uvozom iz ostalih držav pomagalo zagotoviti jedilno olje za ostali del leta. Če bi računali tudi s povečano porabo olja v državi, se bodo potrebe zakrile z uvozom olja, delno pa tudi s proizvodnjo olja iz bučnih semen, olivnega olja in olja iz oljčne repice.

Z uredbo o oljčnihah smo postavili vse proizvajalce pod nadzorstvo, ki se bo odločno izvajalo. To pa ni dovolj kajti opaža se, da tudi potrošniki zlorabljajo položaj in otežkočajo delo pri pravilni razdelitvi blaga. Dosti potrošnikov je, zlasti pre-

možnejših, ki kopičijo življenjske potrebščine čez mero, da bi se za vsak primer preskrbeli.

Kar se tiče jedilnega olja, pa nimamo nobene potrebe, da bi omejevali porabo, ker ga bo zadostilo. Moramo pa uvesti red in preprečiti težnje spekulativnosti in kupične blaga tudi pri potrošnikih. Prodaja mora potekati v gotovem ritmu, če želimo, da ne pride do motenj pri normalni preskrbi ljudi.

Zaradi tega sem sklenil najprej, da mora vsak konsument kupovati olje pri svojem trgovcu ali prodajalcu, drugi pa mora odjemalec kupovati samo običajne količine jedilnega olja za tekočo porabo. Prvi so dolžni to upoštevati in vsak primer pretirane olja prijaviti upravni oblasti, ki bo takšne primere preiskala. Razume se, da prodajalec sme zahtevati od kupovalca, zlasti če ni njegov stalni odjemalec, da se legitimira.

Cene jedilnega olja je določila strokovna komisija, tako da točno odgovarjajo interesom proizvajalcev in prodajalcev. Obojim so priznani samo zakoniti zaslužki. Cena olja na debelo, franko, ostaja tovarna, je določena na 18,40 din, cena franko nakladalna postaja pa na 20,79 din za kg, računajoč pri tem tudi sod in prometni davek. Ta cena je izenačena za vse postaje med poljo. Cene v nadrobni prodaji je določil urad za nadzorstvo nad cenami. Cena olja na drobno bo 26 dinarjev za liter.

Ljubljana od včera do danes

Po deževju je spet nastalo lepo vreme, ki se bo po vsem videzu zdaj držalo lep čas. Gore je pobelil sneg, ki je ponekod segel globoko v doline. Nebo se je ujasnilo. Zjutraj je ležala nad Ljubljano gosta megla. Dan bo prijeten, sončen in gorak.

Veliki nalive so marsikje povzročili, da so vode močno narasle in stopile čez bregove ter poplavlje polja, na katerih so še bili poljski sadeži. Škoda pa ne bo posebno velika, saj je hvala Bogu večina pridelkov že pod streho. Hujše bi bilo, če bi nastale povodnji sredi polja.

Počasi gremo v pozno jesen. Vedno hladnejše bo postajalo. Kdor ima površnik, ga zjutraj in zvečer že napreže. V opoldanskih urah pa je še toliko gorko, da ga kaže odložiti. Toda ne bo več dolgo, ko bo tudi opoldne toliko hladno, da bo površnik prišel prav. Čez nekaj tednov pa bo že treba obleči zimsko suknjo. Ljudje si žele, da zima letos ne bi bila huda, ker bo križ s kurjavo. Letos bo po vsem videzu veliko povpraševanje po drhvi. Zdi se, da bodo draga in da jih bo povrh tudi težko dobiti.

Ni lepo napravila

Neka Nada M., dvajsetletno dekle, je prišla v sredo zvečer k posetnici Ivani Dolinskovi na Jesihovem štrahonu na Barju. Prosila je za prenočišče, in domači so jo radi sprejeli pod streho. Postlali so ji v kuhinji. Domača hčerka pa je bila okrog polnoči še zunaj. Ko je šla v hišo, je videla, da se je v kuhinji naglo nekaj posvetilo, ka takoj nato spet ugasnilo. Šla je tedaj v kuhinjo pogledat kako in kaj. Nade pa tedaj že ni bilo več. Pobrala jo je skozi okno, z njo pa je izginila tudi ročna torbica, v kateri je bilo 1200 din, tedaj prav čedna vsota. Dekle je brskalo in stikalo v ženski radovednosti okrog po kuhinji, pa je zagledalo torbico, jo odprlo ter prebrskalo. Vseč ji je bilo oboje, torbica in čedni znesek denarja. Ker pa je v sredo ponoči hudo lilo, je vzela iz kuhinje še ženski dežnik, da ne bi bila mokra. Toda domača hči, ki je brž pogledala, če ni z Nado skozi okno izginila tudi kaj vrednega, ji je prekrizala račune. Nemudoma je poklicala brata, ki je skočil urno za tatico ter jo dohitel blizu Rakovnika, kamor je je Nada z veliko naglico cvrla. Odgnal jo je najprej domov, kjer so že vsi domači vstali in pričakovali, kakšen rezultat bo dalo sinovo zasledovanje. Nada je morala vrniti denar, torbico in dežnik, nato pa je k Dolinskovi prihitel še stražnik, ki je nehalno prenočevalko odvedel na policijo. Tam bodo ugotovili, če si je Nada že morda tudi kaj prej po nedovoljeni poti pomagala do imetja, ali je to napravila prvič.

Nocojšnja noč je bila mirna

Mirna je bila nocojšnja noč. Kljub temu, da smo okrog prvega, ko ljudje še imajo denar, ni bilo nikakršnih izredov ali kakšnega razgrajanja. Mirno noč pa so imeli tudi na reševalni postaji, kjer so v vsem času od večera do jutra zabeležili en sam prevoz. Šlo je za porod.

Večje in manjše tatvine

Kakor javlja orožniška postaja v Žužemberku je že predkaznovani 22-letni Alojzij Vidrih iz Dedce vasi, v občini Zagradec, okraj Novo mesto, najbrž v noči na 25. septembra letos ukradel iz spalne sobe šolskemu upravitelju v Zagradcu, Henriku Lobetu več predmetov. Tako med drugim eno klavirsko harmoniko trvdre »Schnaide«. Harmonika je imela zelenkast mehl in je bila vredna 2000 dinarjev. Dalje je izginilo iz spalne sobe še naslednje: nalivno pero, moška suknena obleka, rjavkast, ponošen suknjič, črn plašč znamke »Hubertus«, nahrbtnik in usnjata aktovka z moškim puloverjem rjave barve. Toda tat se ni zadovoljil

eno samo tatvino. Prav tam, v Zagradcu je ponoči obiskal še gostilničarja Antona Urbasa ter mu odnesel nekaj cigaret, žganja in jesterin.

Iz izloženega okna v Selenburgovi ulici je bila v noči na 29. septembra ukradena Josipu Smoletu srebrna lisičja boa, vredna 2750 din. Izpred trgovine I. del. konzumnega društva na Dunajski cesti je bilo Ivanu Ciglarju ukradeno črno pleskano moško kolo znamke »Viktorija«.

V mesecih juniju, juliju in avgustu je bilo iz stanovanja v Strelški ulici 22 ukradenega več moškega in ženskega perila, posteljno perilo in sedem namiznih prtov v vrednosti 1840 dinarjev.

Šest delovnih pisanih srajc, moška rjava obleka, kravata, par nizkih moških čevljev, par visokih moških čevljev ter 100 din v gotovini je bilo ukradeno 28. septembra iz stanovanja Elije Šetina v Bohoričevi ulici 25.

Tri in devetdeset praznih raznovrstnih vreč je bilo v noči na 26. septembra ukradenih iz zaklenjenega skladišča na Ambroževem trgu št. 10 trgovcu Antonu Dečmanu, ki trpi za 950 dinarjev škode.

Posetniku Avgustu Marenčiču na Zaloški cesti 81 sta bili v noči na 29. septembra ukradeni iz kleti dve konjski pregrinjali temnosive barve. Marenčič je oškodovan za 350 din.

Na trgu je dosti lepih jabolk

Danes na trgu ni bilo preveč prometa. Zelenjave je bilo precej in so se pocenili paradizniki, ki so veljali tudi že 2 din kg. Bili so sicer drobni, vendar so jih gospodinje rade kupovale, ker jih bodo lahko dobro uporabile pri kuhanju paradiznikove meze. Zelinate glave so po dinarju kos. Kislo zelje je prodajal neki prodajalec po 3,50 din, kislo repo pa po 2,50 din kg. Mnogo je še vedno zelene paprike. Pred leti te vrste zelenjave ni bilo na ljubljanskem trgu v tako ogromnih količinah. Sedaj pa zalagajo bolgarski vrtnarji naše veltregovce s sadjem in zelenjavo z ogromnimi koši paprike. Sedaj veljajo štirje kosi dinar. Večje paprike so po 3 za dinar.

Belokranjci so prodajale šmarnico po 5 do 6 din, izabelo pa po 6—7 din. Tudi po 5 din si že lahko kupil slabšo vrsto grozdja pri teh prodajalkah. V Beli Krajini so dozoreli orehi, katerih jedra so prodajale kmetice po 30 din kilogram. Jedra so bila zelo okusna.

Na Pogačarjevem trgu se vedno bolj razvija kupčija z jabolki. Tudi danes so pripeljali kmetje vrhane koše lepih jabolk na trg. Prodajali so jih po isti ceni kot prejšnje dni.

V brezmesnih dneh so pričele gospodinje kupovati gobe v večji množini. Letošnja jesen je zelo pripravnna za ta gozdni sadež in nudijo gozdovi nabiralcem precej zaslužka. Tudi kvaliteta gob, ki jih sedaj prodajajo na trgu, je še precej dobra in nimajo tržni organi, ki pregledujejo vsak dan gobe, mnogo posla. Danes so veljali veliki jesenski jurčki 10 din kg. Manjše gobice iste sorte pa 14—15 din. Lisičke prodajali na litre in veljajo po 1,50 din. Precej je bilo tudi medvedovih tačk, ki so jih prodajali kg po 3 din.

Zbor lahkoatletskih sodnikov, službeno. Za lahkoatletski meeting SK Planine na Stadionu dne 5. in 6. t. m., vsakokrat ob 15. uri, določam naslednji sodniški zbor: vrhovni sodnik Ivo Kernavner, vodja tekmovanja Megušar Maks, starter prof. Dobovšek, časomerilec Vindiš, Grünfeld, Safošnik, Hvale, Pevalak, dr. Bradač, Soukal, Vidic. Sodniki za mete in skoke: Zupančič, Stropnik, Stepišnik, Glavnik, dr. Nagy, Kalan in Cuderman. — Gg. sodnike naprošam, da se javijo najkasneje do pol 15. zaradi določitve posameznih funkcij, katere bodo zabeležene v zapisniku. Vodja tekmovanja mora prireditelju tekmovanje točno ob navedenem času. Čas začetka se določi po uri vodje tekmovanja. — Jaka Gorjanc s. r., t. č. predsednik sodniškega zbora.

Gasilski veteran Tomažič - 90 letnik

Ljubljana, 4. oktobra.

Gasilski veteran in ljubljanski meščan g. Ivan Tomažič obhaja danes 90letnico rojstva še trden ko dren in zdrav ko riba. Gosp. Tomažič kaj rad pripoveduje o starih časih, o stari Ljubljani in o gasilskem življenju. Jubilar je bil na današnji dan rojen leta 1850 na Jablanici, okraj Litijska. Bil je sin preprostih in revnih kmečkih staršev. Leta 1871 sveta je zagledal pod slamnato streho. Leta 1871 je prišel v Ljubljano in dobil službo v takratni Koslerjevi pivovarni, ki se je leta 1909 spremenila v delniško družbo »Union«. Tam je opravljal dolga leta službo kurjača. Kmalu se je poročil z Marijo Dolničarjevo. V zakonu sta imela 10 otrok, od katerih žive še 4 hčere. Prav znamenito leto 1883, ko je Ljubljano obiskal avstrijski cesar Franc Jožef I., je slavjenec nastopil službo v Janschevi usnjarni, ki je imela svoj obrat na Sv. Petra nasipu, kjer je sedaj usnjarna »Indus«. Po treh letih je postal strojnik, ki je zvesto služil tudi Janschevemu nasledniku, pokojnemu Karlu Pollaku. Janscheva usnjarna je daleč naokrog slovela. V letu 1883 se je zapisal med prostovoljne gasilce. Ko si je gasilsko društvo nabavilo parno brizgalno, je prevzel funkcijo strojnika in z vnuem upravljal častno mesto strojnika. Ta parna brizgalna skupna z jubilarom brani zanimiv kos lokalne zgodovine. Gosp. Tomažič zna lepo in zanimivo pripovedovati o vseh velikih požarnih katastrofah, ki so Ljubljano zadale od njegovega članstva pri gasilskih naprej. Gospod Ivan Tomažič je bil zaradi svojih zaslug na polju gasilstva večkrat odlikovan. Ob 40 letnici njegovega članstva pri prostovoljnih gasilcih leta 1923 je bil odlikovan in mestni svet mu je podelil meščanstvo stolnega mesta Ljubljane. Gospodu jubilaru želimo še mnogo zdravja, zadovoljnosti in kreposti!

Sahovski turnir v Moskvi končan

Včeraj se je v Moskvi končal šahovski turnir za naslov ruskega prvaka. Turnir se je začel v začetku prejšnjega meseca in je ves čas vzbujal med šahovskim svetom izredno pozornost. Boj za prvo mesto je bil zelo hud, kar se vidi že iz tega, da niti po zadnjem kolu še ni padla odločitev, kdo bo prvak Rusije. Prvo mesto si namreč začasnno, dokler ne bosta odigrala še med seboj dvoboja, delita Bondarevski in Lillenthal. Iz končnega izida se tudi vidi, da je Botvinnik, o katerem je pred začetkom turnirja marsikdo upravičeno mislil, da nima sebi vrednega nasprotnika, daleč zaostal. Ne pričakovano dobro se je ves čas držal tudi Smislov.

Končni izid letošnjega turnirja je naslednji: 1. in 2. Bondarevski in Lillenthal s 13,5 točkami, 3. Smislov 13, 4. Keres 12, 5. in 6. Boleslavski in Botvinnik po 11,5, nakar sledijo ostali.

Murska Sobota

Oblast vedno bolj skrbi za obmejno šolstvo. Poleg banške uprave, ki se zelo prizadeva, da se prekmursko šolstvo čim prej uredi na zadovoljiv način, je Prekmurje dobilo pomoč tudi od ministrstva. Prosvetni minister dr. Korošec je nakazal za gradnjo in popravilo nekaterih obmejnih šol v Prekmurju din/90.000. Osnovna šola v Hodošu in Markovcih dobita po din 30.000, Prosenjakovci, Andrejci in Cankova pa po din 10.000. Ker na nekaterih osnovnih šolah v Prekmurju primanjkuje učnih moči, je nujno potrebno, da oblast tudi to vprašanje čim prej ugodno reši saj je to tudi iz narodnega vidika zelo važno in potrebno, da je vzgoja v obmejnih osnovnih šolah brezhibna.

Jazbeci delajo škodo. V gozdnatem predelu Goričkca so ljudje opazili, da jim jazbeci delajo na polju precejšnjo škodo, posebno na koruzi. Ker po lovskem zakonu ta zverina ni zaščitena, ne bi bilo napačno, da bi ljudje jazbece iztrebili. Prav priporočljivo bi bilo, če bi se tudi lovci zanimali za to divjačino.

Tihotapska strast jo je spravila pod ključ. Pred okrožnim sodiščem v Soboti se je morala zagovarjati Zdravce Bara. Imenovano so že dalj časa imeli na sumu in jo poznali kot drzno tihotapko, ki se je pečala z nedovoljenim poslom. Finančni organi ji nikakor niso mogli priti na sled, oziroma jo zasačiti pri delu. Enkrat pa se jim je le posrečilo, da so jo zagrabili na cesti, toda Zdravce Bara se je finančnim organom uprla in enega celo telesno poškodovala. Zato jo je sodišče obsodilo na mesec dni zapora, pogojno za dobo 3 let. Za saharin, ki so ga našli pri njej, pa jo čakata še primerna kazen.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Do sedaj največji umetniški film

Zbogom, Mister Chips

Robert Donat - Greer Garson

Triumf mladosti in nežne ljubezni

Po slavnem romanu Jamesa Hiltona

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Kino Union, telefon 22-21

Premiera Metrofilma

Pajk z Zlate ceste

Van Vyke Mason

»Zato ne bi bilo prav nič čudno, če zdaj zares trpi na zasledovalni maniji,« je pomislil Catleen. Predpostavljala pa ji, da je to zares samo manija, ne pa stvarnost.

»Po čem sodite, da ga preganja o?« je ponovno vprašal vznemirjenega slugo.

»Prav to je tisto, inspektor, kar tako vražje čudno v vsej tej stvari! Nikoga ni, ki bi ga mogli sumiti. Zdi se mi, da je gospod Bunton neka ličica v gozdu, ki so jo psi od vseh strani obkolili in se ji vedno bolj in bolj približujejo, čeprav jih ni niti videti niti slišati. Pri tem pa ne trpim, da straži in pazim. Pri tem pa ne trpim, da bi — kdo vtika v moj posel. Ste me razumeli? Ne trpim...«

Tega stavka sluga ni dokončal. Ko so se na drugi strani hodnika začeli lahki koraki, se je njegovo lice nenkrat izpremenilo. Na obrazu se mu je bralo sovraštvo in pripravljenost na odpor.

»Da, gospod inspektor,« se je nenadoma obrnil sluga k Catleen, čeprav še ni dokončal prejšnjega stavka, — »izvolite

vstopiti. Gospod Bunton. Vas bo takoj sprejel!

Ko je prišel Catleen do nenaadno velikih vrat na drugem koncu hodnika, je zapazil, kako se je sluga naenkrat izpremenil. Vzravnal se je in izbočil nos, kot da bi se pripravil za boj. Tudi njegovi prsti so se skrčili v debelo pest.

»Tukaj mora biti nekdo, ki ga ne trpi,« je pomislil Catleen.

Ko je sluga odprl vrata, Catleen zagledal neko žensko, ki je stala pred ogledalom v ekoraj popolnoma pusti in prazni sobi. Oblečena je bila v bolničarsko haljo, ki ji je segala samo do kolena.

Na nogah je imela zelo lepe bele čevljičke z dragoceno zaponko. Bolničarska obleka ji je zelo dobro pristajala in je še povečevala njeno prirodno lepoto in ljubečost. Tudi bela bolničarska kapica je dobro pristajala njenim skrbno počesanim in nakodranim svetlo-modrim lase.

»Kakor bolničarka iz kake revije... kaj dela tu?« se je začudil Catleen. Ker je vedel, da ga opazuje v ogledalu, je ob-

stal pri vratih. Nenadoma se je deklica obrnila in se silno začudila, kakor da bi ga šele sedaj začutila.

»O, dober večer!« ga je pozdravila.

»Gospod prihaja iz policije, kajne?«

»To je inspektor Catleen,« je rekel sluga osorno.

Catleen je takoj uvidel, da v sluginem govorjenju ni nikakega spoštovanja do lepe bolničarke.

»Hvala, Kelly, to mi je dovolj! Sedaj lahko naznanite g. Buntonu inspektorjev prihod.«

Deklica je govorila čisto angleščino. Ko je zapazil, da se trudi, da bi govorila brez amerikankega poudarka, ga je to malo presenetilo. Ko je sluga izginil, se je obrnila k policijskemu častniku. Okoli njenih malih rdečih ustnic je zaigral zadovoljen nasmeh.

»Gospod inspektor, kakor vidim, ste zelo točni,« je rekla malo hudomušno in z majhnim kotičkom.

Catleen se je začel oprostati: »Zelo mi je žal, toda nisem mogel prej priti! Če bi vedel, da me Vi pričakujete, bi šel bolj pohitel,« ji je rekel vljudno.

Pazljivo si jo je ogledal. Ko pa ji je pogledal v oči, je malo osupnil.

»Ni dvoma, da so lasje že po naravi svetli,« je zopet pomislil. »Zares je lepa, toda njene oči, kakor da so iz mrzle kovine, neizprosne so in neumljive.«

Pogled njenih oči je bil nasproten nežnim in mehkim potezom njenega obraza in ust.

»Kdo pa ste prav za prav?« jo je končno vprašal policijski častnik.

»Bolničarka Dabrey sem. Zelo me veseli, da sem se spoznala s slavnim inspektorjem Catleenom!«

Catleen je v tem trenutku postal nezaupljiv.

»Očitno ste brali slavospeve, a katerimi so me obsuli ob odkritju skrivnostnega umora «Rdeče baklje». Ta poročila so bila malo pretirana.«

Spet se je dražestno nasmehnila.

»Pričakovala sem, da boste rekli kaj takega!«

Nenadoma je zapazil, da je začela obratiti pozornost tudi na stropnice, ki so bile za njo in po katerih je šel maloprej Kelly. S hitrim pogledom je premerila veliko in prazno sobo, v kateri sta stala in se nato popolnoma obrnila k policijskemu inspektorju, ki jo je nemo in debelo pogledal. Zdela se mu je, da se mu je približala več kot je bilo potrebno. Začutil je tudi vonj nekega blaga dišečega parfuma.

To ga je malo iznenadilo, ker je doslej mislil, da bolničarke diše samo po sublimatu in kizolu. Kakor je bilo videti, so imeli ljudje, kot je Roger Bunton, rjasi bolničarke, ki so dišale po parfumu, a ne takih, ki diše po desinfekcijskih sredstvih. Vsa hiša je pač dajala tak dojem.

Njene kovinske modre oči so ga za hip neznano pogledale, toda izraz njenega obraza se je takoj izpremenil. Opazovala ga je s pogledom bolničarke, ki opravlja svojo službo.

»Inspektor, v svojo dolžnost si štejem, da Vas obvestim o mojem pacientu, gospodu Buntonu. Trpi namreč na velikem strahu, ki ga je že popolnoma zmešal. Njen glas je polagoma postal tišji, tako, da je bil komaj slišen. Približala se mu je tako, da je bilo gospodu inspektorju neprijetno. «Na manji preganjanja trpi. Nepristano se boji za svoje življenje in stalno misli, da ga hoče nekdo ubiti. Vendar nima za to nobenega razloga,« mu je rekla in ga pri tem nežno pogledala.

Catleen je ni prekinil. V njenem glasu je bilo nekaj, kar ga je primoralo, da je pazljivo poslušal njeno sporočilo, kakor je delal to sicer. Morebiti se je prevaril — saj se je tudi on čisto varal.

»Prevzema ga grozen, brezzmiseln strah, da ga bo nekdo ubil! Milijonar živi kot ujetnik v lastni, kot trdnjavi zgrajeni hiši in še celo v najvišjem nadstropju!«

Nasmehnila se je in nadaljevala.

»Ta nesrečnej se boji vsake sence! Tudi okna so v tej zgradbi napravljena tako, da nihče ne more ekonoje niti pogledati... niti streljati. Nimate pojma, kako daleč gre v svojem strahu! Mize po sobah so brez predalov, nikjer ni nobene omare, kakor sami vidite...«

»Kjer niti enega prostora, kjer bi bilo lahko skrivo orodje... To je dovolj jasn dokaz za zasledovalno manijo. Nihče mu ne želi ničesar hudega... in mu tudi ne bi mogel ničesar napraviti!«

»Ali ste o tem prepričani?« (Dalje prih.)

Od tu in tam

Družba Pogod, ki opravlja na Hrvaškem posle Privilegirane izvozne družbe, je po najnovejšem ukazu kraljevih namestnikov na predlog hrvaškega bana prosta vseh davkov in dajatev, ki jih pobirajo v korist hrvaške banovine ali pa drugih samoupravnih teles.

Šest trgovcev verižnikov so poslale oblasti na prisilno bivanje iz srbskega kraja Uroševac. Trgovci so prikrivali mast, riž in drugo trgovsko blago. Na prisilno bivanje v Vučitrn na Kosovem polju pa so iz Banjaluke poslali trgovca Salomona Hajima Poljokana, ker je špekuliral z manufakturnim blagom. Njegovo ime govori za to, da je mož čisto kraven jud. Precej manjših kazni nad manjšimi grešniki pa je bilo izrečenih v drugih krajih, namreč nad več mesarji v Obrenovcu, nad nekimi pekomi v Požarevcu, ker je prodajal kruh izpod teže, nad celo vrsto trgovcev iz Zajčarja in nad več pekovi v Banatskem Krajevičevu.

Za svoje člane je novosadska organizacija Jugoslava uredila posebno pekarno in bo pekla ce-nejši kruh. Organizacija je najela potrebne prostore in naprave in bo že v kratkem začela peči kruh. Razen svojim članom bo organizacija pro-dajala kruh še siromašnim prebivalcem v mestu.

Ravnateljstvo za prehrano v Beogradu je začelo posebno anketo, s katero hoče zbrati potrebne podatke o razmerah na vasi. Ravnateljstvo bo na-biralo podatke le iz krajev izven banovine Hrvaške in Slovenije. Izbralo si je v vsaki vasi po enega zaupnika kmeta, ki je pošten in politično neekspo-niran, in ta bo moral podati točen popis stanja v svoji vasi. Zapisal bo število družin, otrok, število pismenih ljudi in njihove posle, obseg imetja, ob-seg obdelane zemlje. Dalje bo popisal, koliko oken ima vsaka hiša v vasi in koliko postelj je v njej, če sploh so, koliko imajo poljedelskih strojev, ali imajo štedilnik v hiši ali pa drugo opravilo itd. — Ravnateljstvo za prehrano hoče na ta način dobiti točnejšo sliko o stanju na vasi in o potrebah, ki jih vaško ljudstvo ima. Podobno anketo je izpeljal pred pol leta zagrebški zavod za raziskavanje kmeč-kega gospodarstva.

Š 35 letom je postal stari oče kmet Gajo Dedič iz Čelebinca pri Bosanski Dubici. Kot šestnajst-leten fant se je bil oženil in čez leto dni se mu je rodil sin. Pa tudi ta se je v šestnajstem letu svoje starosti poročil in nedavno se mu je rodil sin. Tako je Gajo postal takorekoč še v mladeniški dobi stari oče.

Finančni minister dr. Šutej je z najnovejšim ukazom razširil državno nadzorstvo tudi nad vsa tista podjetja, ki niso delniška. Prejšnji ukaz je uvažal nadzorstvo le nad delniškimi podjetji. Poslej bodo morala sploh vsa podjetja poslati Narodni banki potrebne podatke o tem, v kolikšni meri je pri njih udeležen tuji kapital.

Verižniki so nepoboljšljivi. Nedavno je uprav-na oblast obsodila zemunjske veleposrednike Svarca na prisilno bivanje in denarno kazen, ker je skrival velikanske zaloge masti in je ni hotel prodajati. Sodišče, ki je to dejanje sodilo, je Svarca kazno-valo z zapornim in visoko denarno kaznijo, ker ni hotel masti prodajati, pač pa mu je odpustilo in-ternacijo, ker se menda ni dalo dokazati, da je imel namen blago skrivati in ga prihraniti za boljše čase. Mož se je potem vrnil iz internacije, kar ga je pa samo ohrabilo. Nedavno so policijske oblasti Ugotovile, da se v njegovi veleposredni koliji živina, ki ni bila prej pregledana niti prijavljena troša-rinjskim uradom. Preiskava je bila precej tvegana, ker so uslužbenci organe napadli. Ugotovilo pa se je, da je bilo zaklane precej živine, ne da bi bila prijavljena. Tako bo sedaj nepoboljšljivi Svarc (ime zelo smrdi po judih) spet moral pred sodnike.

V srbski javnosti ni nič simpatično odjeknila težnja Hrvatov, ki bi radi tudi jugoslovanske go-spodarske področje razdelili in vpeljali neke vrste banovinsko gospodarsko avtarkijo. Hrvatje so take težje že pokazali s tem, da so prepovedali izvažati v druge kraje drve drva, sedaj pa se nekateri oglašajo s predlogom, da se prepove tudi izvoz drugih predmetov, katerih je na Hrvaškem več kot drugje. Seveda bi tako početje pripeljalo do pri-mernega odgovora drugih banovin in nazadnje bi se v naši državi vnela gospodarska vojna, ki bi splošnosti in skupnosti prav nič ne koristila, tem-več samo škodovala. Te dni se je oglašil »Hrvatski dnevnik« in rekel, da je treba enotno gospodarsko področje ohraniti, vendar se je treba o potrebnih gospodarskih ukrepih popej med seboj sporazu-meti. Videti je, da hrvaške avtarkistične težnje iz-virajo zgolj iz prenapetih glav, ki v zmagoslavju ne morejo najti prave mere in ne upoštevajo de-janskega stanja in razmer. Ščasoma pa se bodo tudi taki razboriteži ohladili in prepustili mesto razsodnejšim ljudem.

Natvri v Hercegovini so opustošili na več delih tudi železniško progo. Tako pravijo, da je odsek proge od Konjice do Rame na devetih mestih po-škodovan in da je na enem mestu voda odnesla kar 200 metrov proge. Drugod so se pa s hribov udrih plazovi. Prometni minister Beslić, ki se slu-čajno mudi v Bosni, je takoj odpotoval na kraj nesreče.

Ker je brata duhovnika branil pred žaljivci, jo je hudo izkupil bogati kmet Dušan Rodič iz Tru-barja pri Banjaluki. Na cerkvenem zboru je prišlo do spora med svečnikom Ilijom Rodičem in brati Babiči. Ti so izrekli na svečnikov račun več žal-jivk, vendar pa Ilija Rodič nanje ni odgovarjal. Ko sta se pa z bratom Dušanom vračala proti domu, brat ni mogel žaljivk preboleti. Stopil je za Babiči in se z njimi sporekel. Toda ti so planili nadenj in ga z noži tako oklali, da je nesrečnik na mestu obležal mrtve.

Pekovski pomočnik iz Zagreba Jakov Sekulič se je pojavil pred nedačnim v javnosti z romanom, ki mu je dal naslov »Za srečo«. Fant je še mlad in se je rodil v bednih razmerah. Moral je zgodaj z doma in se šel učiti za peka. Kot pomočnik pa je zmerom rad pisaril in je napisal že več krajših stvari. Imel je izobraženega prijatelja, ki ga je k pisanju bodril in nazadnje se je Sekulič lotil večjega teksta. Napisal je roman, katerega je knjižna kritika lepo ocenila in ga zlasti pohvalila zaradi čistega in sočnega ljudskega jezika. Sploh je na Hrvaškem že precej kmečkih in podobnih ljudi, ki so se v literaturi uveljavili. Med njimi je zlasti znan poslanec kmet Pavlek Miškina, ki si je pridobil že lep sloves.

Popolnoma nepričakovano je prispel v Banja-luko pravoslavni episkop Platon, ki je bil že marca pretačten tjakaj, pa zaradi sporov znotraj pravo-slavne cerkve ni prešel svoega novega sedeža. Episkop Platon je bil svoj čas siloito ohridski cerk-vi napadel episkopa Nikolaja Velimiroviča, ki je bil kar pa e izzvalo v časopisju polemike in napade na Platona. Velimirovič je bil že leta na čelu pravoslavne cerkve v Beogradu, ki je bil že leta na čelu pravoslavne cerkve v Beogradu, ki je bil že leta na čelu pravoslavne cerkve v Beogradu.

Poslužite se položnic, ki so bile priložene »Slovenskemu domu« za obnovo naročnine in nakazilo 10 din za »Slovenčev koledar«

KOLEDAR

bo vseboval pregled političnih dogodkov, razvoja evropske vojne, kar bo vse pokazano nazorno v zemljevidih; dalje opis notranje-političnih dogodkov, vpliva svetovnih dogodkov na naše gospodarstvo itd. Vrstili se bodo koristni nasveti za vse stanove, za kmeta, kakor obrtnika in delavca. Dobro berilo bo spremljalo resne dogodke in nudilo prijetno zabavo, obenem pa kazalo slovensko zemljo v vseh njenih lepota in svojevrsnosti. Posebne karte bodo kazale razširjenost polj-skih pridelkov in dajale nasvete za povzdigo našega narodnega gospodarstva (sad-jarstvo, lesna trgovina itd.). Razne tablice, kakor kubične, kvadraturne, izračuna-vanje obresti, težinskih mer, dolžinskih itd. bodo nudile praktično pomoč za vsak dan. Za vsak dan bo namenjen tudi pravi koledarski del, ki bo imel dovolj prostora za zapiske in pripombe.

Koledar bo bogato ilustriran in ga bodo krasile tudi večbarvne celostranske priloge.

Koledar bodo pisali uredniki in sodelavci »Slovenskega doma«, »Slovenca« in »Domoljuba« ter mnogi drugi priznani pisatelji, pesniki, delavci na gospodarskem polju itd.

Naročniki »Slovenskega doma« bodo dobili koledar za izjemno nizko ceno 10 din; nenaročniki pa po 28 din, kar je v primeri z drugimi podobnimi knjigami še izredno nizka cena.

Vsak, kdor na novo naroči in plača »Slovenski dom« najmanj za tri mesece, dobi koledar tudi po 10 din.

Naročniki, ne prezrite tega lepega darila in naročite koledar pravočasno!

Naročila bomo sprejemali le do 1. novembra t. l.

UPRAVA KOLEDARJA

Kopitarjeva 6, Ljubljana

Prvi navijalec cen moki obsojen

Drzen pustolovec Oton Šket - Razbojnik Mežek obsojen na 8 let robije

Ljubljana, 4. oktobra.

Sodna kronika zaznamuje, da je bil v se-danjih vihnih časih obsojen pri ljubljanskem sodišču prvi navijalec cen moki, 56-letni trgo-vec Ferdo Nicklsbacher iz Ljubljane. Na za-devno ovadbo policijske uprave je bila včeraj glavna, javna razprava proti Ferdu Nicklsba-herju, ki je prišel k razpravi osebno iz Sta-rega trga ob Kolpi, kamor je bil 23. septembra poslan v konfinacijo. Ferdinand Nicklsbacher je v bistvu in v splošnem priznal, da je zahte-val od pekovski mojstrov za črno moko št. 5 po 1 din več, kakor je bila takrat uradno do-ločena cena tej moki. V račune je vpisal ceno 4.50 din za kg. v resnici pa so mu morali pe-kovski mojstri plačevati še 1 din povrh.

Razpravo je vodil sodnik okrajnega sodišča g. Jože Tomc, ki je zaslisal obtožbenca. — Prebrane so bile nato kratke izpovedbe pekov-skih mojstrov, nakar je bila izrečena sodba. Ferdinand Nicklsbacher je bil v smislu dolo-čil uredbe o pobijanju draginje in brez-vestne špekulacije obsojen na 1 mesec zapor-a, 10.000 din denarne kazni, v plačilo povpreč-nine v znesku 500 din, kakor tudi v plačilo stroškov kazenskega postopanja in izvršitve kazni.

Obtoženec se je proti sodbi pritožil. Drž. tožilstvo se je pridržalo pravico tridnevne-ga roka in bo najbrž tudi prijavilo priziv zaradi odmere kazni. Zadeva bo v najkrajšem času predložena okrožnemu kot prizivnemu sodišču v Ljubljani, ki ima nato v najkrajšem roku obravnavati prizivne vloge. Kakor hitro posta-ne sodba pravomočna, bo moral obsojenec ka-zen nastopiti, in to šele po končani konfinacija.

Iz nadarjenega jurista je postal drzen in brezvesten slepar in pustolovec. Oton Šket, ro-jen 1914 v Sladki gori na severni meji, je sta-noval v Ljubljani. Bil je pred leti poznana osebnost, ki se je sukala med ljubljanskimi ele-ganti in damami. Krenil je v svojem pustolov-stvu na zelo opolzka pota, ki peljejo navadno v kriminal. Od lanske jeseni do poletja letos se je pojavljal po raznih mestih Jugoslavije, v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu, Beogradu in celo v Kragujevcu. Izdajal se je za odvjetnika, za jezičnega dohtarja, nastopal kot asistent na kli-niki tega in tega primarija, kot koncipient, ki ima dobre zveze z vsemi ministri, kot pravni zastopnik kake večje inozemske družbe. Kakor mu je pač kazalo, kakoršne so bile pač žrtve, tako si je znal ustvariti hitro svoje primeren naslov in položaj. Lahkovernim ljudem je iz-važil okoli 25.000 din. Nekega Matijo je po-sebno opeharil, ko mu je obljuboval, da mu bo preskrbel potni list za USA. Ta človek mu je izdal za razne stroške in pota do 2000 din.

Pred malim kazenskim senatom je Oton Šket zanikal kaznivost njegovih poslov in se skušal oprati kot človek, ki je posloval pošteno. Bil je nekaj časa tudi zavarovalni uradnik pri neki zavarovalnici. — Mali kazenski senat je Otona Šketa obsodil na 8 mesecev strogega za-pora in v izgubo častnih državljskih pravic za 1 leto. Šket s sodbo ni bil zadovoljen. Pro-sil je sodnike, da bi ga pustili na svobodo, ker ima urediti neke zadeve in je bolan. Senat je njegovo prošnjo odklonil.

Pred sodnike malega senata je prišla prav-čedna ciganska tolpa z rokovnjajem Ladisla-vom Mežkom na čelu. Ta je že zgodaj začel rokovnjačiti, krasti in se klatiti po širnem sve-tu, po mili domovini. Lani je bil zaradi raznih vlovov obsojen na 3 leta robije. Mežek je star 26 let, po ječah pa je prebil že 8 let. Letos 24. aprila, ko je prestajal zadnjo kazen, je po-begnil iz mariborske kaznilnice ter se kmalu pojavil na Gorenjskem, kjer se je pridružil ci-ganski tolpi Rajhardov, ki so poznani kot pre-meteni mešetarji, uzmoviči in muzikanti. Ko

Novi zimski vozni red »EKSPRES« je izšel. Novi vozni red stopi v veljavo dne 7. oktobra 1940. in velja do 14. maja 1941. Vsebuje vse spremembe v voznem redu na železnicah, v plovidbi na Jadrans-kem morju in avtobusnem voznem redu. Na nem-skih železnicah stopi s tem popolnoma nov vozni red v veljavo. Novi vozni red se dobi v vseh knji-garnah in večjih trafikah po običajni ceni din 10. Naroča se pri administraciji voznega reda »EKS-PRE« v Ljubljani poštni predal 356.

Vremensko poročilo »Slov. doma«

Kraj	Baromet- sko stanje	Tempe- ratura v C°	Relativna vlaga v %	Oblačnost od 0-10	Veter (smer, jakost)	Pada- vine	
						m/m	vrsta
Ljubljana	767.5	20.0	86	95	0	—	—
Maribor	763.9	23.6	90	80	0	—	—
Zagreb	763.6	25.0	100	90	10	3.0	dež
Beograd	765.0	27.0	190	70	10	ESE,	—
Sarajevo	764.4	25.0	170	60	4	SSE,	—
Vis	765.5	21.0	170	90	10	SE,	1.0 dež
Split	765.1	24.0	200	80	4	SSE,	—
Kumbar	765.7	23.0	200	80	10	SSE,	8.0 dež
Rab	764.7	24.0	150	90	5	S,	45.0 dež
Dubrovnik	766.1	24.0	180	80	10	SE,	—

Vremenska napoved: Delno oblačno, stalno vreme.

Koledar

Danes, petek, 4. oktobra: Fran. As.

Sobota, 5. oktobra: Placid, Flavij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrše-va c. 41, mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Igro »Revček Andrejček« vprizore v nedeljo 6. oktobra na odru frančiškanske dvorane igralci »Stolne prosvete« z gospodom Rud. Vrančičem v naslovni uloži. Pričetek igre ob 8 zvečer. Vstopnice dane in jutri v trgovini Soukal Pod Skofljo, v ne-deljo pa pri blagajni »Pax et bonum« v frančiškan-ski pasaji. Ker je zanimanje za to prvo predstavo Stolne prosvete zelo veliko, pohitite z nakupom vstopnic.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

Drama

Začetek ob 20. uri

4. oktobra, petek: Romeo in Julija. Izven.

5. oktobra, sobota: Kovarstvo in ljubezen.

Red premierski.

7. oktobra, ponedeljek: Zaprt.

Opera

Začetek ob 20. uri

4. oktobra, petek: Zaprt.

5. oktobra, sobota: Grof Luksemburški. Izven.

6. oktobra, nedelja: Grof Luksemburški. Izven.

7. oktobra, ponedeljek: Zaprt.

ŠPORT

Sporod nedeljskih nogometnih tekem v slovenski ligi

V Ljubljani: Ljubljana : Olimp Celje;

v Trbovljah: Amater : Železnica;

v Mariboru: Maribor : Mars;

v Kranju : Kranj : Brailovo.

Slovenska kolesarska zveza je prekinila vse od-nošaje z vrhovno kolesarsko zvezo

Slovenska kolesarska zveza je zaradi nemo-go-čih razmer v jugoslovanskem športu sklenila prek-i-niti z Vrhovno kolesarsko zvezo vse stike in bo za-h-tevala sklicanje izrednega občnega zbora vrhovne zveze. Na tem izrednem občnem zboru na bi se končno dosegel sporazum med slovensko, hrvaško in srbsko kolesarsko zvezo.

Slovenski kolesarji se bodo po sklepu Sloven-ske kolesarske zveze tudi udeležili dvodnevni dirk okoli severne Srbije. Te dirke bodo 10. oktobra.

Pomagajmo nesrečnikom - slepcem!

Društvi za podpiranje slepcev bosta jutri in v nedeljo priredili javne zbirke

Za jutri 5. in nedeljo 6. oktobra je pripo-ročena naklonjenosti Ljubljancanov oblastno dovoljena javna zbirka za tiste naše najbed-nejše rojake, ki ne vidijo nikdar sonca in le-pote sveta. Priredi jo društvo »Dom slepih« v Ljubljani tudi v imenu organizacije slepcev »Društva slepih« ob človekoljubnem sodelova-nju naših najbolj poznanih humanitarnih, na-cionalnih, prosvetnih in strokovnih organizacij, športnih društev, učiteljsva in dijaštva naših ljubljanskih šol ter posameznih plemenitih go-spa in gospodov.

Društvo »Dom slepih« je kupilo z denarno pomočjo slovenskega naroda doma in z darovi ameriških Slovencev v Stari Loki na Gorenj-skem znameniti Strahlov grad za »Dom slepih«. V njem imajo odrasli delazmožni slepci poleg oskrbe prijeten dom, prepotrebno zaposlitev v raznih delavnicah, duševno razvedrilo v zavo-dovi knjižnici za slepce v Brailovem točkopisu za slepce in marsikatero drugo zabavo v laj-sanje bridke usode.

Za vzdrževanje »Doma slepih« in njegov porast pa potrebuje društvo velika sredstva.

Zato je treba, da bi mi vsi znali ceniti to svojo ustanovo, namenjeno slepcem dravske banovine, jo skušali rešiti propada zaradi vedno naraščajoče draginje in jo podpirati, da bi se dalje razširjala do večje popolnosti v čast slo-venskega naroda.

»Društvo slepih«, organizacija slepcev sa-mih, pa podpira z največjimi težavami današnjih dni svoje revne, zunaj zavodov bivajoče slepe člane in neumorno deluje za dobrobit in lajšanje težke usode številnih slepih v dravski banovini, zlasti sedaj, ko že trka zima na vrata.

Vsak Ljubljaneč, ki ima zdrave oči in more se videti, naj se vsaj v teh dveh nabiral-nih dneh živo zaveda pomena obeh velevažnih človekoljubnih društev, zraven pa tudi pomena njihovih zbirk v današnjih usodnih časih.

Zato prosimo v imenu slepcev:

»Prejano nam ugásnila je luč oči — ljubezen Vaša vlivala bo novih nam moči.«

Zahvala.

Vsem, ki so z nami sočustvovali, spremljali našo predobro ženo, mamico, hčerko, sestro, nečakinjo, svakinjo, gospo

JELKO inž. STARE-tovo roj. NAGLAS

na njeni zadnji poti in ji pokrili grob s cvetjem, izrekamo naj-lepšo zahvalo.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v torek, dne 8. oktobra ob 8. uri v stolni cerkvi v Ljubljani in v farnih cerkvah Rova, Palovče, Homec in Radomlje.

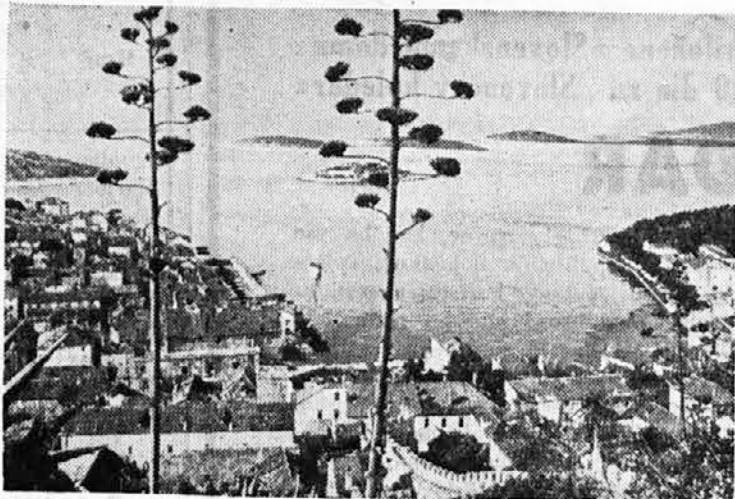
Ljubljana, dne 4. oktobra 1940.

Rodbine inž. Vladi Stare, Bretl, Naglas, inž. M. Pirkmajer.

Hvar — kos našega zanimivega sveta

Konec septembra 1940.

Kolesa drvečega vlaka merijo z enakomernimi udarci ob tračnice dolgo, ponoči skoro manj dolgočasno liško prago. Po daljših presledkih se vlak za trenutek ustavi, da se more srečati z drugim, ali pa vetropi nekaj novih potnikov, ki so se bili namenili na jug. Potem poje svojo enolično pesem d. lje, kakor da bi s potniki vred hrepenel priti čimprej do zadnje postaje, do morja pri Splitu, odkoder si po širokih stnjih »tračnicah« izbereš pot tja, kamor si je namenil. Čez Vrhovine ob Plitvičkih jezerih se nagneš — vzdol proti morju, ko je jutranji svet počasi že odgnal sivkasto tenčico, s katero je noč pokrila kraške doline in jo pripela ob skalne grebene.

Lačni »maratonci«

Predno se približaš morju, te morda prebudi iz dremavice pojoča prošnja zagorelih, ne oreveč ekrbno oblečenih otrok, ki so doma tam doli pod kinom, otrok, ki so se zapodili za vlakom in s ceste ob progi ekušajo ganiti potnike do erca, da bi jim vrgli kaj kar skozi okno. Da, to so ti pravi maratonce! Čudiš se njihovi vztrajnosti. Skoro nič ne zaostajajo za vlakom. In koliko jih je! Ob dolgem kosu proge so se kakor razmestili, da ne bi drug drugemu pulili iz rok, kar bi morda priletelo iz drvečega vlaka. Za zahvalo ni dosti časa in tudi ne prostora, kajti hropeča železna kača zavije skozi prepereli konec gorskega grebena, kjer je za cesto in za toliko »lačne« ljudi, ki so se tako hlastno zapodili za vlakom, prostora le naokrog za hribom. Skoro podvomijo, čigavo slovo je težje, ali slovo teh neutrudljivih »maratoncev«, ki gotovo vadijo ta vztrajnostni tek vsako jutro, če ne celo ob vsakem vlaku, ali pa slovo tistih potnikov, ki so ob pogledu na te mršave otroke segli po svojih kovčgih in dali svoj delež za »pasivne kraje«.

In po tem jutranjem prizoru in slovesu zanimiva razprava med potniki v vlaku: »Uboogi otroci, kako so prestrašeni! Vse naokoli sam kamen, le tu in tam kosček rdeče zemlje, kjer zraste nekaj grozdja ali koruze. Človek šele tu vidi, kako so nri nas ljudje erečni, ko se jim ni treba večno ubijati s tem kamnom...« In že se oglašajo nek gospod, ki mu ni videti, da bi se bil rodil na teh trdih kraških tleh: »Sramota je to, ne pa lakota. Kaj naj porečejo k takšnem hraččanju tujci, ki se vozijo tod mimo. Lep vtis morajo dobiti o nas...« bi morali narediti red, saj je to vendar sar a razvada. Marš, sodrga! se je zadrj za njimi skozi okno in vidni ogorčenosti.

Težko je reči, kdo je imel bolj prav. Vlak, ki ji hitro zavil okoli obronka, je poskrbel, da je bilo takšnega razmišljanja kmalu konec. In že se je prikazalo morje. Člov k se pri tem nehoti spomni na ono starodavno Ksenofontovo vojsko, ki je po dolgem potovanju preko maloazijskih pustinj neko žu tro nenadno zagledala sinji Pontus.

Split. Le še pol ure je časa, kajti »Zagreb« že čaka, da nas popelje proti jugu, na oni sloviti Hvar, kjer je bil vselej tako gostoljuben za male in tudi velike ljudi... To je mirni kotiček ob našem Jadranu, kamor si človek tako zelo zaželi zlasti v gemirnih dneh, v katerih se je pred dobrim letom prebudila vesa ostala, nikdar zadovoljna in dokler bodo v njej živeli ljudje tako različnih nazorov, menda tudi nikdar mirna Evropa.

Opoldne, kakor nalašč h kosilu, se je »Zagreb« naslonil ob hvarski breg. Večina potnikov je izstopila, čeprav pamk vozi še dalje, nekateri mor da le za nekaj dni, drugi za dalj časa, ker so računali, da bo zdaj tam boljše, ker prava sezona že jemlje slovo, boljše zato, ker bo več prostora in ker bo ta prostor gotovo tudi cenejši, čeprav se sence in morje dosti ne zmenita za sezono. Stanovanja v tem poznem letnem času niso več tako slana, čeprav so ob morju... Komaj izstopiš, že prilika tudi kdaj pokazala pot na morje, kjer se zdi, da je vsak gospod, le tisti menda ne, ki je tam dcma in je prišeljen orati noč za nočjo s svojim ali tujim ribiškim čolnom po valovitem morem »pplju«, da kaj »pridela«...

Kje ne najdeš Slovence!

Ob prihodu na Hvar, v to malo mestece, ki nima niti dva tisoč ljudi, katerih predniki so si znali poiskati mirmega zavetišča ob malem zalivu, pa te

ne pozdravi samo vneta gostoljubnost domačinov, ki jim tujci vsaj v neki meri prinašajo nekoliko boljši kos kruha, pač pa te pozdravi tudi slovenstva podjetnost. Povsod menda res najdeš Slovence, ki je bil zaslužil, da bo na tujem laže in boljše živel kot doma. Tudi tu. Prvi si je odprl hotel, drugi ie šel tu sem iskat kraja, kjer za njegovo urarsko obrt ne bo preveč konkurence, tretji vabi goste, stalne in se lahko počutiš nad vse erečnega človeka, da ti je priložnostne, domačine in tujce v svojo »Gostilno«. Potem ti še povedo, da tam na drugem koncu mesta živi zdaj upokojena slovenska uradnica, ki si ie vzela v najem malo novo vilo. In ta vila je — mimogred povedano — že naprodaj, čeprav je nova, in sicer za 120.000 dinarjev. Če bi stala ob robu Ljubljane ali pa morda na Bledu, bi bila gotovo že prvi dan prodana, ker je tega denarja res vredna, čeprav je elektrika na poti do nje kakšnih dvajset

Zgodovinski film o kraljici Elizabeti

V najresnejših ameriških filmskih krogih računajo, da bo letošnja nagrada za filmsko umetnost podeljena spet isti igralki kakor lani.

Ta igralka je Bette Davis, ki igra naslovno vlogo v zgodovinskem delu »Na zapoved kraljice«. Film obravnava življenje ene najčudnejših, najstrašnejših, nerazumljivejših žensk v zgodovini: Elizabete Angleške, do norosti zaslepljene in oblastne nezakon-ske hčere Henrika VIII. in Ane Boleyn.

Vloga, kakor je ta, šele nudi veliki igralci široke možnosti, da pokaže in uveljavi vso svojo umetniško silo. Dejanje te zgodovinske drame Elizabeti Angleške je zajeto iz drame Maxwella Andersona »Življenje Elizabete in Essex«. Ta drama je bila dolga leta po izidu stalno na eporedih največjih ameriških gledališč.

Film je režiral sloviti Michael Curtiz, poznan kot tvorec »Poročnika indijske brigade« in »Robina Hooda«, ki ju naši bralci še dobro pomnijo. Godbo za film je zložil znani dunajski skladatelj E. W. Korngold.

Dejanje filma je zgrajeno na obupnem duševnem boju kraljice Elizabete in njene ljubezni do mladega, stremuskega grofa Essex a ljubeznijo do države, kateri Elizabeta vlada. Kraljica omahuje med ljubeznijo do Essex a in med strahom, da so njegove prireke zlagane in da hljni bralci ljubezen samo zato, da bi se prikopal do angleškega prestola. Vsa zlomljena se kraljica nazadnje odloči, da bo ljubljeneča človeka izročila rablju, žrtvovala osebno ljubezen za rešitev domovine.

Tak hud duševni boj more v filmu dostojno prikazovati samo umetnica, kakor je Bette Davis. Njen veliki soigralec je sloviti Errol Flynn, ki je s to vlogo dal svojo najboljšo stvaritev. Ko mu ulica vpije »Živel Essex, dol z Elizabeto«, se zaveda svoje moči nad kraljico, ki ga ljubi in kateri bi lahko rešil prestol. Toda zavrne pomiloščenje, da reši njo — in

Prizor iz zgodovinskega filma »Na zapoved kraljice«.

metrov prezgodaj opešala... Zato pa ji je sonce radodarnije in ti oko odtam nese dalje, do italijanske otoške zemlje. Za novo vilo se je zadnjič zanimal med drugim tudi neki Zagrebčan, pa je hitro odšel, ko je skšal za ceno, s pripombo, da »preveč duva«. Morda pa mu je le po žepu preveč »duvalo«. Kdor pa končno hoče imeti svojo vilo na vabljivem Hvaru, pač ne sme biti za takšne vrste veter preveč občutljiv...

Svet v ogradah

Na severnem koncu mesta so si v bližini kopališča postavili svoje južnjaško razkošne domove očividno bolj petični ljudje. In če vprašaš, od kod so sem prišli, boš zvedel, da so na tem lepem koščku, ki ga spodaj nalahko naskakujejo vabljivi topli valovi osezajočega morja, nad njim pa se kot zelene preproge vlečejo v loku vinogradi, zagrajeni v kamenite »oklepaje«, ki je v njih Hvar pač na lepše popisan — zastopani tudi ministri. Prav za temi ogradami, s katerimi je pridni vinogradnik zavaroval delo svojih rok, se skriva, vsaj za nekatere, najvabljivejši Hvar, toda tisti, kamor ne smeš, če nisi povabljen, ali če naprej ne poveš, kaj bi rad. Dosti bolj pa si zaželen v kakšnem oddaljenem vinogradu, ki je last še pravih domačinov, takšnih, ki so prepričani, da je povsod drugod po svetu prav tako težko za vsakdanji kruh, kot tu, kjer je zemlja tako skopa, če se ne zalubiš vanjo... Tu dobiš za nekaj dinarjev grozdja, da se čudiš. Skoro se ti zdi, da ta hvareti človek zanemarija ali celo razmetava, kar mu je dal ta ograjeni, ozki svet. Vesel je, če dobi nekaj dinarjev, saj si bo z njimi lahko kupil v mestu kruha, tobaka, ali kaj drugega, kakor rib, če jih ne lovi sam. Ko mu poveš, odkod si, te začne spraševati, vse mogoče stvari, na primer, če je Ljubljana daleč, če raste tam koruza, če je Tridlav, o katerem ie že nekaj slišal, visok, In ko odhaja iz njegovega vinograda, te pospremi s svojo enolično zadovoljno pesmijo, in zdi se ti, da si mu prinesel novega upanja, veselja in moči za tiste dni, ki so še pred nami in ki morda tudi temu kremenitemu Dalmatincu z otoka pokažejo kdaj pot v široki,

boljši svet, kjer je manj vročega in trdega kamena.

Tudi tu je revnejši človek, če se ne ukvarja z ribištvom, potienjen bolj ob stran, višje med skalovje, kjer je življenje le življenje za silo. Spodaj, tik ob morju je vsaj ob sezoni drugi svet, bolj go-spoksi. Tu vidiš palme stoletnice, ki jih je bogve kdaj človek poravnal lepo v vrsto, tu te spremljajo v parku bodičaste aloe, bohotne ciprese in cvetoči »zakon o tkuku«, kakor belgrajski šalivci imenujejo kaktus, ker je na njem vedno kaj novih »sprememb in dopolnil«.

(Dalej prih.)

Zadeti cilj, ki si ga je angleška bomba izbrala

Drobne od vsepovsod

Poslanska zbornica v Mehiki je sprejela predlog, po katerem bodo 18. marec proglasili za narodni praznik, kajti na ta dan so razstili petrolejske družbe in na ta način dosegli gospodarsko neodvisnost Mehike.

Nedaleč od Trebisonda je burja zajela neko ribiško ladjo. Na ladji je bilo več potnikov. 30 oseb je utonilo, rešili so jih samo 10.

Skupina 52 judovskih izseljencev, ki so dosedaj živeli v Švici, je odpotovala čez Francijo v Španijo. Mislijo se naseliti na Kubi in v San Domingo.

Radio

Program radio Ljubljana

Sobota, 5. oktobra: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 12 Za mene, za njega, za te se v pisani vrsti plošče vrt. — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Za mene, za njega, za te, se v pisani vrsti plošče vrt. — 14 Poročila. — 17 Otroška ura: Predstava »Pavlihovega odra« (prenos iz velikega studija): a) Ukradeni zobobrec, predigra, b) Pavlihove tri batine, lutkovna igra v enem dejanju. — 17.30 Med igračkami plošče. 17.50 Pregled šporeda. — 18 Za delopust igra Radijski orkester. — 18.40 Pogovori s poslušalci. — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nac. ura. — 19.40 Objave — 20 Znanjeipolitični pregled (g. dr. Alojzij Kuhar). — 20.30 »V lepih, starih casih«. — Pisan večer napisal Jože Vomerger. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Za dober konec tedna igra Radijski orkester. Konec ob 23.

Drugi programi

Petek, 4. oktobra: Belgrad: 21 Simf. konc. rad. ork. — Zagreb: 20 Konc. tamburaškega zbora. — Budimpešta: 19.55 Zab. gl. — Rim-Turin-Florence: 20.30 Simf. konc. — Praga: 19.25 Pisan gl. program. — Bratislava: 19.40 Dunajski valčki — Atene: 21.30 Lahka gl. — Andora: 20.45 Harmonika. — Tallin: 19.25 Konc. rad. ork. Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini. — YUF, YUG (19.69 m): 1.55 Oddaja za Južno Ameriko, 3.00 Oddaja za Severno Ameriko.

James Hilton:

Zbogom mr. Chips

>Colley.

>Na svoje mesto, Colley. Vsi na mesta! Pisali boste do šestih natlogo o knjigi, ki ste jo morali poleti prebrati. Dejali so mi, da je to bila knjiga »Westward Hoc. Rad vam bom odgovarjal na vsa vprašanja.«

>O, hvala vam, gospod.

Mali hinavei so v zboru odgovorili:

Chipping je oprezno otipaval stol, preden je sedel. Nekdo je vzdignil roko:

>Ali lahko pišem s svinčnikom?

Oglasil se je njegov sosed:

>Se razume, da ne moreš, tepec!

Prvi fant je vprašal besno:

>Kdo je tepec?

Chipping je vpil:

>Mir! mir! Dosti mi je že tega!

>Dosti vam je mira?« je vprašal Colley.

Čez čas se je vzdignila druga roka:

>Kdo je bil mož kraljice Elizabete?

>Mož? Kaj ne veš, da ni bila poročena? Dejali so ji devi..., no vseeno kako...«

Oh, prosim, prosim, povejte nam, kako?

Chipping je zapovedal:

>Pišite naprej!

Spet se je vzdignila roka:

>Kdo je bil Cadiz?

>Kdo? Cadiz je vendar mesto v Španiji!

Vzdignil se je hrust krikov, opazk in razlag:

>Seveda tepec! Mesto! Kaj ni tepec! Osle neumno! Ali ga smem udariti, gospod učitelj?

Ducat fantov je odgovarjalo hkratu, kričalo drug čez drugega, ostali so pa ponavljali Chippingov opomin, naj se pomirijo in s tem hrust še večali.

Chippinga je zadela radirka na sredo lica. Zavpil je:

>Kaj me ne slišite? Mir! Sedite!

Colley je tulil:

>Kdo je to naredil? Ubil ga bom! Moramo zavarovati profes-

sorja! Zaužite nam, gospod Chipping!« Začel je miriti s peresom.

V tej babilonski zmešnjavi se je na pragu razreda nenadno prikazal ravnatelj dr. Weatherby. Na obrazu se mu je risala groza:

>Kaj je to? Kaj se je dogodilo, mr. Chipping?

III.

Fantje so se osramočeni in preplašeni vrnili v klopi. Chipping je strtl, zmeden in brez diha buljil v ravnatelja dr. Weatherbyja.

Z drhtečo roko si je potegnil čez obraz in dejal z negotovim glasom:

>Zal mi je, gospod ravnatelj, bojim se, da nisem...

Glas mu je odgovedal, da je kar utihnil.

Črna lopatasta brada dr. Weatherbyja se je tresla od srda, ki je divjal v njem. Obrnil se je k študentom:

>Pred osemnajstimi leti sem prešibal vso nižjo šolo. Mladi gos-

podje so tisti dan pošteno zaslužili kazen. Zdal bom to šibanje ponovil. Jutri ob treh se mi boste po abecedni oglasili v presledkih po tri minute in zagotavljam vam, da nisem zdaj nič šibkejši.

Tišina, ki je spremljala ravnateljeve besede, bi bilo mogoče otipati. Mlademu profesorju, do zadnje meje razburjenemu, je ravnatelj vrgel samo kratek in skoraj neizrazen pogled:

>Po molitvi pridite k meni!

>Da, gospod ravnatelj,« je dejal Chipping.

Besede ravnatelja Weatherbyja so ostale zabudeni učitelju še dolgo v spominu, zakaj Weatherby je bil zelo razburjen, ki je dejal

>Naš pokle ni lahek, gospod Chipping. Zahteva nekaj več od navadne vseučiliške priprave. Naša dolžnost je oblikovati ljudi, zato sta potrebna značaj in hrabrost.

Strogost Chippinga se ni niti najmanj priljubila študentom, čeprav so vedeli, da je krivda na njihovi strani, ker so se tako grdo vedli do novega učitelja. Ni preteklo niti mesec dni, pa je že prišlo

do novega vznemirljivega dogodka, ki je še bolj odtujil fante od novega učitelja.

Nekega dne je ravnatelj Weatherby prišel v veliko jedilnico in imel fantom tale govor:

>Preden odhajam, bi hotel želeti našemu moštvu za eriequet najboljši uspeh v današnjem boju proti Setburyju. Do sedaj smo tri leta po vrsti premagali Setbury, Setbury trdi, da nam to leto pošilja za nasprotnika najboljšo moštvo, ki je do sedaj igrala za Setbury. Sprejeli jih bomo prirčno. Priredili jim bomo veličasten sprejem, mislim pa, da jim ne bomo dali — pokala.

»Pričakoval je odobravanje, namesto tega pa je na stotine fantov sedelo molče in s sklonjeno glavo.

Weatherby je začudeno vprašal:

>Kaj pa to pomeni? Se je kaj zgodilo?

Profesorji so tudi vsi molčali. Položaj je bil nenavadno neprijeten in napet, tedaj pa je vstal Chipping in rekel:

>Mislim, da vam jaz lahko razjasnim vse. Svoj razred bom to popoldne zaprl, gospod Weatherby.

Učitelj Shane je dejal:

>To se pravi, da bo zaprl tudi Colleya, našega najboljšega igralca.

Shane je bil posebno prizadet, zakaj on je vabil Brookfieldsko moštvo.

Weatherby je dejal:

>Prepušite to meni, gospod Shane. Gospod Chipping, poudariti moram, da ste za kazen učencem zbrali kaj nepripraven dan.

>Priznavam, gospod ravnatelj, da sem pozabil na tekmo, toda učenci so me nanjo spomnili tako nesramno, da ne morem prekl-cati svojega sklepa.

>Ali vam je jasno, kaj to pomeni?

>O, seveda! In zelo mi je žal!

Oglasil se je Bingham:

>V tem primeru bi lahko ravnatelj odločil s svojo besedo...

Ravnatelj ga je ustavil:

>Motite se, gospod Bingham. Dolžan sem, da s svojim ugledom podprem vsak sklep svojih profesorjev, tudi če je nepremišljen in nerazumen.

Chipping je rekel tiho:

Za jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič — Izdajatelj: inž. Jože Sodja — Urednik: Mirko Javornik — Rokopisov ne vračamo.

Slovenski dom izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 din, za tuzemstvo 25 din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6 III. Telefon št. 4001 do 4003. Uprava: Kopitarjeva ulica 6.